

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософський аналіз сучасного мистецтва

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) PhD

Освітньо-наукова програма: «Філософія»

Спеціальність: 033 «Філософія»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Форма навчання – денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Загальні і фахові компетентності
5. Програмні результати навчання
6. Результати навчання (компетентності)
7. Організація навчання курсу
8. Система оцінювання курсу
9. Політика курсу
10. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософський аналіз сучасного мистецтва
Викладач (-і)	Возняк Степан Володимирович, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства
Контактний телефон викладача	0991940015
Е-mail викладача	stepanwozniak@gmail.com
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1. Вибіркові дисципліни. 2.1.1. Дисципліни за вибором
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до розкладу та графіку індивідуальних занять зі студентами
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Філософський аналіз сучасного мистецтва» орієнтована на формування у здобувачів вміння рефлексивно, критично та комплексно підходити до сучасного мистецтва не лише зі споживацьких позицій, але із усвідомленням місця та ролі останнього у світовій та вітчизняній культурі. У дисципліні також робиться змістовий акцент на рефлексивному та усвідомленому підході до формування власного естетичного смаку в його узгодженні з внутрішніми світоглядними позиціями та комунікативними орієнтирами.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни: філософсько-культурологічне осмислення мистецтва як світу специфічної реальності, що виникає завдяки творчій активності людини і виявляє сутність людського буття, а також – формування у слухачів курсу комплексних навичок багаторівневого філософського та культурологічного аналізу сучасного мистецтва як специфічного виразу особливостей буття сучасної людини.</p>	
<p>Завдання вивчення дисципліни</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен</p>	
<p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні жанри, напрями, види сучасного мистецтва, а також – найбільш яскраві та «епохально»-впливові твори мистецтва сучасності; • базові підходи до розуміння мистецтва загалом, а також – класичні та сучасні методології естетичного та концептуально-філософського аналізу мистецтва; • новації початку ХХ століття – авангардизм і модернізм. принципи «Бог помер» і «дегуманізація мистецтва», антропологічні свідчення різних видів мистецтва; • місце, роль та особливості існування мистецтва у системі загальнолюдської культури із акцентом на специфіці сучасного мистецтва; • унікальну специфіку сучасного мистецтва у способах його існування та впливу: кіч, хепенінг, інсталяція, перформанс; • теоретичні та практичні особливості формування естетичного смаку • фактичний матеріал з історії культури і мистецтва, різні варіанти визначення мистецтва; • різні засадитипології художньої образності, антропологічні засадитипології; • проблематичність визнання сучасного мистецтва мистецтвом. 	
<p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ідентифікувати буденне і філософське розуміння мистецтва і розкривати філософсько-антропологічний зміст основних понять і актуальних проблем художньої культури; • встановлювати характерні параметри дигинства як особливої людської ситуації в ракурсі мистецьких напрямів та творів сучасності; 	

- формулювати парадокси становлення людини людиною;
- співвідносити власне існування із свідченнями мистецьких творів сучасності;
- розрізняти буденно-споживацький та філософсько-теоретичний підходи до розуміння мистецтва.

4. Загальні і фахові компетентності

Інтегральна компетентність

ІК01 Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері філософії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, глибоке розуміння іншомовних наукових текстів за напрямом досліджень.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

5. Програмні результати навчання

ПР1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

ПР3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

ПР4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

ПР5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПР6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

ПР7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПР8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити

нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин 90 /30 Кредитів 3 /1
Аудиторних	30
Лекції	12
Семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
Самостійна робота	60
Аудиторних Всього	30
Лекції Всього	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні Всього	18
самостійна робота Всього	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативн ий / вбірковий
I,II	Будь-яка	I	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Буденне і філософське розуміння мистецтва</p> <p>1. Буденний підхід до вивчення мистецтва. Специфіка буденної свідомості – установка на «саме собою зрозуміле». Підступність визнання будь-чого саме собою зрозумілим.</p> <p>2. Родо-видове визначення мистецтва: що постає родовою загальністю для розуміння мистецтва? Різні варіанти відповіді.</p> <p>3. Предметне і діяльнісне розуміння мистецтва. Опредметнення і розпредметнення як смислові виміри людської діяльності.</p> <p>4. Різні виміри феномену мистецтва. Антропологічне</p>	2 години лекція, 4 години семінарське заняття	<p>1. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора ; [пер. з англ. В. Шовкун]; Наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид.-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.</p> <p>2. Левченко О.Г. Філософсько-атропологічна рефлексія театру / О.Г. Левченко // Філософ. думка. – 2008. – N 5. – С. 64-79.</p> <p>3. Адорно Теодор. Теорія естетики / Теодор Адорно ; [пер. з нім. П.Таращук]. – Київ: Основи, 2002. – 518 с.</p>	8 годин самостійно і роботи (робота з текстами, ознайомлення з творами мистецтва, аналіз, підготовка до дискусії)	5	1 тиждень Навчання

<p>підгрунтя для розуміння.</p> <p>Тема 2. Мистецтво як фактор, що конститує людину 1. Етапи становлення антропологічної проблематики. “Антропологічний поворот” у філософії. Проблема таємниці як антропологічне поняття. 2. Філософія, релігія, наука, мистецтво як форми і засоби становлення людини й її самосвідомості. 3. Антропологічний та професійно-галузевий принципи осмислення мистецтва. 4. Філософія мистецтва та естетика. Антропологія мистецтва.</p>	<p>2 годин и лекція ,2 години семінарське заняття</p>	<p>1. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора ; [пер. з англ. В. Шовкун]; Наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид.-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с. 2. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Ю. Габермас; [пер. з нім. В. М. Куплін]. – К. : Четверта хвиля, 2001. – 424 с.</p>	<p>8 годин самостійно і роботи (робота з текстами, ознайомлення з творами мистецтва, аналіз, підготовка до дискусії)</p>	<p>10</p>	<p>2-3 тиждень навчання</p>
<p>Тема 3. Феномен дитинства як мистецтво становлення людиною 1. Специфіка дитинства у світлі природи та призначення людського буття у світі. 2. Буттєвий зміст дитинства. Історична тенденція до збільшення періоду дорослішання: підстави та внутрішній смисл</p>	<p>2 години лекція, 2 години семінарське заняття</p>	<p>1. Лімонченко В. Феномен дитинства в світлі християнської антропології. – К. : Стилюс, 2007. – С. 396–405.</p>	<p>8 годин самостійно і роботи (робота з текстами, ознайомлення з творами мистецтва, аналіз, підготовка до дискусії)</p>	<p>5</p>	<p>4 тиждень навчання</p>

<p>розсування вікових рамок дитинства.</p> <p>3. Метафізика дитинства. Екзистенційний смисл дитинства. Дитинство та його етос як етос свободи. Дитинство та людське життя як ціле.</p> <p>4. Гра як одне із центральних понять дитинства. Сутнісні характеристики гри: самодіяльність, свобода, продуктивна уява. Місце гри у цілісності людського існування.</p> <p>5. Міфологізм дитячого світу. Гра як сутнісна характеристика дитинства.</p>		<p>2. Адорно Теодор. Теорія естетики / Теодор Адорно ; [пер. з нім. П.Таращук]. – Київ: Основи, 2002. – 518 с.</p>			
<p>Тема 4. Мистецтво як свідчення антропологічної ситуації</p> <p>1. Філософське осмислення мистецтва у східній і західній традиціях. Мистецтво космічне і земне. Релігійний варіант розуміння сутності мистецтва.</p> <p>2. Герменевтика як засіб розуміння мистецтва: Ф. Шлейєрмахер, М. Гайдеггер, Г.-Г. Гадамер.</p> <p>3. Музика як безпосередній прояв світової волі. Філософський апофеоз музики.</p>	<p>2 години лекція, 2 години семінарське заняття</p>	<p>1. Адорно Теодор. Теорія естетики / Теодор Адорно ; [пер. з нім. П.Таращук]. – Київ: Основи, 2002. – 518 с.</p>	<p>12 годин самостійно і роботи (робота з текстами, ознайомлення з творами мистецтва, аналіз, підготовка до дискусії)</p>	<p>10</p>	<p>5 тижень навчання</p>

<p>4. Критика вульгарної буденності як принцип філософії життя Ф. Ніцше.</p> <p>5. Розподіл мистецтва на види як наслідок багатоаспектності типів практики людини у сфері художнього опанування світу.</p> <p>6. Суб'єктивно-психологічне й онтологічне трактування природи музики.</p> <p>7. Поняття слова і словесності. «Словесність» як інша назва літератури, усної та писемної творчості загалом.</p> <p>Тема 5. Феномен сучасного мистецтва</p> <p>1. Сучасний стан мистецтва у світлі антропологічних проблем. Випадіння мистецтва зі сфери освітньо-гуманітарних дисциплін.</p> <p>2. Мистецтво і ідеологія. Різні види творчих практик. Проблема визволення мистецтва з тиску індустрії культури й ідеології.</p> <p>3. Проблема масової свідомості і масового мистецтва.</p>	<p>2 години лекція, 4 години семінарське заняття</p>	<p>1. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Ю. Габермас; [пер. з нім. В. М. Куплін]. – К. : Четверта хвиля, 2001. – 424 с.</p> <p>2. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; [пер. з англ. В. Шовкун]; Наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид.-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.</p>	<p>8 годин самостійно ї роботи (робота з текстами, ознайомлення з творами мистецтва, аналіз, підготовка до дискусії)</p>	<p>10</p>	<p>6 тиждень навчання</p>
--	--	---	--	-----------	---------------------------

<p>4. Модерн і постмодерн. Симулякр як принцип постмодерного мистецтва. Проблематичність визнання сучасного мистецтва мистецтвом.</p> <p>5. Сучасне мистецтво – часові та сутнісні межі поняття.</p> <p>6. Новий образ мистецтва: актуальне мистецтво, перформанси, інсталяції.</p> <p>Тема 6. Сучасний стан суспільства у світлі аналітики основних видів мистецтва</p> <p>1. Дегуманізація мистецтва як антропологічний симптом: різні смисли.</p> <p>2. Синтез мистецтв як естетичний принцип. Погляди на мистецтво В. Соловйова і їх трансформація у митців Срібного віку.</p> <p>3. Антропологічне свідчення образотворчого авангарду. Абстрактне мистецтво у світлі гегелівської концепції абстрактного. Різні образи митця-художника у людській історії.</p> <p>4. Сучасний стан музики у світлі антропологічних</p>	<p>2 години лекція, 4 годин семінарських занять</p>	<p>1. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора ; [пер. з англ. В. Шовкун]; Наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид.-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.</p> <p>2. Левченко О.Г. Філософсько-атропологічна рефлексія театру / О.Г. Левченко // Філософ. думка. – 2008. – N 5. – С. 64-79.</p>	<p>16 годин самостійної роботи (робота з текстами, ознайомлення з творами мистецтва, аналіз, підготовка до дискусії)</p>	<p>10</p>	<p>7-10 тиждень навчання</p>
--	---	---	--	-----------	------------------------------

проблем. Випадіння музики зі сфери освітньо-гуманітарних дисциплін. 5. Антропологічне свідчення образотворчого і словесних мистецтв. Сучасне театральне мистецтво у світлі антропології.					
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Підготовка та участь у семінарських заняттях – 50 балів Творчі письмові роботи – 50 балів				
Вимоги до письмової роботи	<ul style="list-style-type: none"> - Своєчасність виконання навчальних завдань; - Повний обсяг їх виконання; - Якість виконання навчальних завдань; - Самостійність виконання; - Творчий підхід у виконанні завдань; - Ініціативність у навчальній діяльності. 				
Семінарські заняття	Семінарське заняття має на меті активну усну спільну роботу із обробленим в рамках самостійної роботи матеріалом, і оцінюється за 5-ти бальною шкалою.				
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність виконаної у повному обсязі самостійної роботи - Написання творчих робіт - Присутність на усіх семінарських та лекційних заняттях 				
8. Політика курсу					
Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. • Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. • Положення про запобігання академічному плагиату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . • Положення про запобігання академічному плагиату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. • Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. • Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/</p>				
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»				

	(введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

9. Рекомендована література

1. Адорно Теодор. Теорія естетики / Теодор Адорно ; [пер. з нім. П.Тарашук]. – Київ: Основи, 2002. – 518 с.
2. Бердяев Н. Конец Ренессанса и кризис гуманизма. Разложение человеческого образа / Н. Бердяев // Бердяев Н. Смысл творчества. – Харьков: Фолио; М. : АСТ, 2002. – С. 529–543.
3. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну / Ю. Габермас ; [пер. з нім. В. М. Куплін]. – К.: Четверта хвиля, 2001. – 424 с.
4. Гвардини Р. Конец Нового времени / Р. Гвардини ; [пер. Т. Ю. Бородай] // Вопросы философии. – 1990. – № 4. – С. 127–163.
5. Гофман Э. Т. Кавалер Глюк / Э. Т. Гофман : [пер. з нім. Василь Білоцерківський]. – Режим доступа: <http://maysterni.com/publication.php?id=106053>
6. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора ; [пер. з англ. В. Шовкун]; Наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид.-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
7. Левченко О.Г. Філософсько-атропологічна рефлексія театру / О.Г. Левченко // Філософ. думка. – 2008. – N 5. – С. 64-79.
8. Лімонченко В. Феномен дитинства в світлі християнської антропології / В. Лімонченко // Філософсько-антропологія ні студії 2008. Філософська антропологія та сучасність (пам'яті В. Г. Табачковського). – К. : Стило, 2007. – С. 396–405.